

## Aleg. 248.

# Sprawozdanie

komisji administracyjnej w przedmiocie uzyskania tańszego najmu koszar dla c. k. żandarmeryi.

## Wysoki Sejmie!

Wydatki na najem koszar dla c. k. żandarmeryi wraŝają nieustannie. W roku 1882 wydaliśmy na ten cel 44.379 zł. a na rok 1892 preliminowano po potrąceniu zwrotu ze skarbu państwa 88.714 zł.

W ciągu tego czasu powiększył się stan żandarmeryi z 1.254 na 1.816 ludzi, a z żandarmami dla kontroli bydła z 1.344 na 2.038 ludzi, liczba posterunków zaś wzrosła z 324 na 437.

W przeciągu lat 11 wzrosły zatem wydatki na najem koszar w dwójnasób, wówczas gdy liczba posterunków zwiększoną została o 35% a liczba żandarmów o 52%.

Przyczyną tego jest stały wzrost czynszów najmu oraz brak konkurencyi, który spowodowuje to, że Wydział krajowy zmuszonym jest nieraz przyjmować uciążliwe warunki.

W ciągu 1891 roku odnowiono 116 kontraktów najmu. Z tej liczby zawarto 61 kontraktów pod dotychczasowymi warunkami, w pozostałych 55 umowach podniesiono czynsz z 11.265 zł. na 14.025 zł. To wraŝanie czynszów objawia się jaskrawo przy poszczególnych posterunkach. I tak w Delatynie podniósł się czynsz roczny ze 120 na 240 zł., w Złoczowie z 270 na 400 zł. w Krynicy z 200 na 300 zł., w Ławocznem ze 170 na 250 zł., w Staremmieście z 200 na 300 zł., w Gwoźdzu ze 120 na 250 zł., w Jabłonicy ze 120 na 200 zł., w Brzostku ze 120 na 200 zł. itd.

Skarb państwa płaci za pomieszkania dla żandarmeryi wedle przepisów z 25. czerwca 1851 znacznie niżej, aniżeli za pomieszkania dla armii stałej i obrony krajowej. I tak za pomieszkanie dla żandarma płaci dziennie 2½ ct. w. a. wówczas gdy na zasadzie §. 31. ustawy z dnia 11. czerwca 1879 roku opłaca skarb państwa za pomieszkanie żołnierza w koszarach 4<sup>7</sup>/<sub>10</sub> ct. w. a. dziennie. Za mieszkanie dla oficera sztabowego żandarmeryi płaci skarb państwa rocznie 525 zł., za rotmistrza 315 zł. a za porucznika i nadporucznika 210 zł., wówczas, gdy w armii stałej wszystkie gminy w państwie, oprócz stolic, dzielą się na dziesięć klas i kwaterekowe oznaczają się co lat pięć na zasadzie ceny mieszkań w danem mieście. Obecnie wynosi kwaterekowe we Lwowie dla pułkownika 1.096, dla rotmistrza 672, dla nadporucznika 416 zł. Ponieważ żandarmerya stale się zwiększa w naszym kraju, przeto ciężar, jaki z tego powodu na kraj spada, wraŝa nieustannie.

Dnia 4. listopada 1889 powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Wzywa się c. k. Rząd do poczynienia we właściwej drodze odpowiednich kroków w celu podwyższenia noclegowego, opłacanego teraz przez skarb państwa na pomieszczenie c. k. żandar-

meryi z 2<sup>1</sup>/<sub>2</sub> ct. w. a. za jednego żandarma i jeden dzień do kwoty 47<sup>1</sup>/<sub>10</sub> ct., jaką skarb państwa z tego samego tytułu opłaca w myśl §. 31 (ustęp 1. ustawy z dnia 11. czerwca 1879 roku Nr. 93. Dz. u. p.) dziennie za jednego żołnierza c. i k. armii“.

Reskryptem z dnia 23. czerwca 1890 odpowiedział Jego Excelencya Pan Minister obrony krajowej, że „gdy podwyższenie opłacanej przez skarb państwa należności za pomieszczenie c. k. żandarmeryi stanowi kwestyę zasadniczej natury, sprawa ta już ze względu na obecne położenie finansowe nie może być wziętą pod rozwagę“.

Dziś, gdy równowaga w budżecie państwowym została osiągnięta, sądzi komisya administracyjna, że sprawę tę ponownie poruszyć wypada. Należy tylko rezolucyę rozszerzyć i domagać się, aby skarb państwa płacił za pomieszczenie dla żandarmeryi zarówno oficerów jak i żołnierzy wedle norm przyjętych dla c. i k. wojska i dla obrony krajowej. Komisya administracyjna proponuje Wysokiemu Sejmowi uchwalenie następującej rezolucyi:

„Wzywa się c. k. Rząd do poczynienia we właściwej drodze odpowiednich kroków, aby skarb państwa płacił kwaterunkowe, za pomieszkania oficerów i żołnierzy c. k. żandarmeryi, wedle norm obowiązujących dla c. i k. armii i obrony krajowej na zasadzie §. 30. i 31. ustawy kwaterunkowej z dnia 11. czerwca 1879 roku“.

Sprawą uzyskania tańszego najmu dla koszar c. k. żandarmeryi zajmuje się od dawna zarówno Wysoki Sejm jak i Wydział krajowy. W sprawozdaniu Wydziału krajowego z dnia 13. lipca 1889 roku domagał się Wydział krajowy na rok 1890 — 15.000 zł. „częścią na udzielać się mające zaliczki, które czynszem za kwaterunek żandarmeryi uważane być winne, częścią zaś na zakupno względnie na wybudowanie własnych domów, przeznaczonych na zakwaterowania c. k. żandarmeryi na prowincyi“. Natomiast powziął Wysoki Sejm dnia 4. listopada 1889 roku na wniosek posła Dr. Bilińskiego następującą uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby potrzebę budowy domów na zakwaterowanie posterunków żandarmeryi uzasadnił szczegółowo w kierunku finansowym, technicznym i administracyjnym i przedłożył mianowicie plany i kosztorysy na domy normalne dla posterunków większych i mniejszych“.

Wydział krajowy nie przedstawił planów i kosztorysów, gdyż architekt prywatny, (oddział techniczny Wydziału nie ma w swym składzie budowniczego) zażądał za swą pracę 500 zł. i zobowiązał się tylko dostarczyć dat co do cen we Lwowie płaconych. Wysoki Sejm nie przeznaczył na wygotowanie tych planów żadnego funduszu. Gdy zaś zarówno ceny gruntu jak i materiałów nie tylko w każdej okolicy, ale nawet w tej samej okolicy z biegiem czasu zmieniają się, plany takie i kosztorysy nie miałyby praktycznego znaczenia. Wydział krajowy udał się więc do Wydziałów powiatowych o daty co do kosztów wybudowania, względnie zakupienia domów wraz z gruntem w poszczególnych miejscowościach, w których komendy oddziałowe lub posterunki są systemizowane,

Z dat tych przybliżonych okazuje się, że wystawienie 418 domów na zakwaterowanie żandarmeryi w całym kraju potrzebaby wydać około 1,665.000 zł.

Na opłatę procentów po 4<sup>1</sup>/<sub>2</sub> i amortyzacyę tej sumy w 30 latach potrzebaby wydać rocznie 101,230 zł. Gdy się do tego doda koszta administracyi 418 domów rozrzuconych po całym kraju, oraz opłatę asekuracyi, kominiarza, malowania lub bielienia pokoi i t. d. to widzimy, że kraj, który dziś płaci 108,880 zł. czynszu za pomieszczenie żandarmeryi, płaciłby znacznie drożej, gdyby chciał budować własne domy dla nich.

Zachęcanie powiatów i gmin do budowy koszar dla żandarmeryi niedoprowadziło dotychczas do spodziewanych rezultatów i 52 Wydziałów powiatowych i pewna część Rad gminnych oświadczyły się przeciw budowie koszar po części z braku funduszków, po części zaś uważając budowy te za niekorzystne dla powiatów lub gmin. Tylko Rada powiatowa Stryjska i 14 Zwierzchności gminnych, a mianowicie: w Lutowiskach (pow. Lisko), Bieczu (pow. Gorlice), Łopuszance (pow. Stare miasto), Frysztaku (pow. Jasło), Lubaczowie (pow. Cieszanów), Busku (pow. Kamionka), Roźniatowie (pow. Dolina), Krościenku (pow. Nowy Targ), Tarnowie, Tłumaczu, Limanowej, Strzyżowie, (pow. Rze-



szów), Radłowie (pow. Brzesko) i Czernelicy (pow. Horodenka) — oświadczyło się w zasadzie za budowę koszar i zażądało od Wydziału krajowego bliższej informacyi co do wysokości zaliczek, jakichbyśmy im udzielić mogli.

Nadto 13 Rad gminnych, decydując się przedsiębrać budowę, podają zarazem warunki, na jakichby do niej przystąpiły. Z ofert tych mogą być wzięte za podstawę do dalszych układów propozycye Rad gminnych:

Horo dnicy (pow. Husiatyn)	żąda czynszu rocznego 200 (obecnie płacimy 200) i 1.000 zł. zaliczki.
Jabłonowa (pow. Kołomyja)	„ „ „ 120 ( „ „ 160) i 1.500 zł. „
Czarnego Dunajca (p. Nowy Targ)	„ „ „ 150 ( „ „ 165) i 450 zł. „
Sędziszowa (pow. Ropczycki)	„ „ „ 100 ( „ „ 180) i 2.000 zł. „
Krechowie (pow. Dolina)	czynsz w propozycyi nieoznaczony ( „ „ 200) i 2.000 zł. „

Limanowa oświadcza, że w razie, gdyby dostała zaliczkę, której wysokości nie oznacza, kraj płaciłby znacznie mniej niż obecnie.

Nareszcie w piśmie z 16. lutego 1892 do Wydziału krajowego przedstawia Wydział powiatowy propozycyą gminy Maryampol, która prosi o udzielenie pożyczki bezprocentowej w wysokości 3.000 zł., mającej się spłacić w 15 ratach rocznych po 200 zł. na zakupno domu mnrowanego, na koszary dla c. k. żandarmeryi, dodając, że udzielenie tej pożyczki byłoby z wielką korzyścią dla gminy.

Dodać tu należy, że wyjąwszy w Maryampolu, gdzie żandarmerya mieści się w domu, który gmina chce nabyć i który, jak donosi delegat Rady powiatowej jest prawie jedynym, w którym także żandarmerya umieszczoną być może, — w innych wyżej wzmiankowanych miejscowościach posterunki mieszczą się w domach starych i przy zmianie pomieszczenia czynsze tam znacznieby się podniosły.

Obecnie od dłuższego czasu mieszczą się w budynkach gminnych, za czynsz stosunkowo nie wygórowany, z zupełnem zadowoleniem żandarmeryi, posterunki w Orzechowcach, Kociubińczykach, Starej soli, Haczowie, Kranzbergu, Radymnie, Dawidowie, Horożanie, Wojniczu, Zatorze i Oświęcimiu.

Ze względu na to, że Rady gminne mają częstokroć grunta lub domy własne, że mogą takowe z okazji tanio nabywać, a w każdym razie taniej budować, aniżeli kraj i taniej administrować, sądzi komisya administracyjna, że byłoby korzystnem zarówno dla funduszu krajowego, jakoteż i dla gmin, żeby gminy dostarczały pomieszczenia dla c. k. żandarmeryi.

Nadto dla wzbudzenia konkurencyi i bronienia się od wyzyskiwaczy, mógłby Wydział krajowy udawać się i do prywatnych osób, poleconych przez Wydziały Rad powiatowych.

Obecnie w interesie ogólnego bezpieczeństwa zamierza c. k. żandarmerya przenieść posterunek żandarmerski z Kantorowic do Prus lub do Sulechowa a drugi posterunek z Gebułtowa do Modlnicy. Dotychczasowe poszukiwania odpowiedniego pomieszczenia dla rzeczonych dwóch posterunków były bezowocne i 5-ta c. k. Komenda żandarmeryi domaga się w piśmie z dnia 16. marca 1892 r., aby Wydział krajowy dostarczył koszar dla posterunków żandarmeryi w Prusach lub Sulechowie i w Gebułtowie.

Prezes Rady powiatowej krakowskiej donosząc o tem, że dotychczas odpowiednich budynków nie znalazł, dodaje, że właściciel Kocmyrzowiec i dwaj włościanie z Sulechowa oświadczyli, gotowość wybudowania odpowiednich koszar.

Gdyby Wydział krajowy był w stanie udzielić zaliczki na te budowy, oczywiście mógłby uzyskać daleko korzystniejsze warunki.

Uznając zatem w zasadzie pożyteczność wniosków Wydziału krajowego, sądzi komisya administracyjna, że wobec finansowego położenia kraju nie należy rozpoczynać nowej akcyi, wymagającej w razie powodzenia, corocznie przez dłuższy szereg lat coraz większych, wprowadzie w ostatecznym rezultacie korzystnych dla funduszu krajowego wydatków i wnosi:

## Wysoki Sejm raczy uchwalić :

1) Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie uzyskania tańszego najmu koszar dla c. k. żandarmeryi przyjmuje się do wiadomości.

2) Wzywa się c. k. Rząd do poczynienia we właściwej drodze odpowiednich kroków, aby skarb państwa płacił kwaterekowe za pomieszkania oficerów i żołnierzy c. k. żandarmeryi, wedle norm obowiązujących dla c. k. armii i obrony krajowej, na zasadzie §§. 30. i 31. ustawy kwaterekowej z 11. czerwca 1879 roku.

Lwów 1. kwietnia 1892.

Przewodniczący :

*S. Koziebrodzki w. r.*

Sprawozdawca :

*Popowski w. r.*